

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
EVGENI TANČEV
prednesené 7. marca 2019¹

Vec C-22/18

**TopFit e.V.
Daniele Biffi
proti
Deutscher Leichtathletikverband e.V.**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Amtsgericht Darmstadt (Okresný súd Darmstadt, Nemecko)]

„Právo usadiť sa – Občianstvo – Články 18, 21, 49 a 165 ZFEÚ – Diskriminácia na základe štátnej príslušnosti – Pravidlo odnímajúce občanovi Únie usadenému v hostiteľskom členskom štáte právo súťažiť na národných amatérskych majstrovstvách v atletike vo vekovej skupine nad 35 rokov za rovnakých podmienok, aké majú štátni príslušníci tohto členského štátu – Nástroj na účasť ,bez hodnotenia', ktorý vylučuje umiestnenie cudzích štátnych príslušníkov vo všetkých vekových kategóriách – Neexistencia prechodného obdobia pre občanov EÚ usadených v tomto členskom štáte v čase zmeny pravidiel – Horizontálny účinok práva usadiť sa – Obmedzenie – Odôvodnenie – Primeranosť“

1. Pán Daniele Biffi, taliansky štátny príslušník a žalobca v druhom rade v konaní vo veci samej, má bydlisko v Nemecku od roku 2003. Vykonáva podnikateľskú činnosť, v rámci ktorej poskytuje služby trénera atletiky a osobného trénera, pričom na pojednávaní bolo uvedené, že prevádzkuje svoju vlastnú webovú stránku propagujúcu tieto služby.² Pán Biffi sa intenzívne zapája do súťažnej atletiky ako amatér vo vekovej skupine nad 35 rokov. So svojou rodinou sa usadil v Nemecku.

2. V roku 2012 sa pán Biffi vzdal svojho práva súťažiť pod záštitou talianskeho zväzu amatérskej atletiky. Minimálne od toho roku do roku 2016, ako taliansky štátny príslušník s bydliskom v Nemecku a viac ako rok vystupujúci ako člen atletického klubu v Berlíne, konkrétne TopFit e.V. (žalobca v prvom rade, ďalej len „TopFit“), bol oprávnený súťažiť o titul „národného majstra“ v rámci jeho vekovej kategórie a jeho umiestnenia boli zaznamenávané. Jeho rôzne úspechy, pokiaľ ide o dosiahnutie titulov a umiestnení, sa objavujú na jeho webovej stránke.³

3. V roku 2016 Deutscher Leichtathletikverband e.V. (Nemecký zväz ľahkej atletiky, ďalej len „DLV“), žalovaný vo veci samej a zväz založený v zmysle súkromného práva, však pravidlá zmenil. Tým obmedzil právo súťažiť o titul „národného majstra“ vo všetkých vekových kategóriách tak, že sa ich môžu zúčastniť iba nemeckí štátni príslušníci. Podľa nového pravidla sa športovci v pozícii pána

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² http://www.corso-mental-coaching.it/team_item/daniele-biffi/.

³ Tamže.

Biffiho môžu zúčastniť na majstrovstvách jednotlivých štátov, ale len „bez hodnotenia“. To vylučuje, aby sa takémuto účastníkovi umožnilo umiestniť sa v jednotlivých pretekoch (napr. na prvom, druhom alebo treťom mieste) alebo udeliť titul „národný majster“. To však nevylučuje účasť na iných súťažiach organizovaných DLV, ako sú tie, ktoré sa uskutočňujú na regionálnej úrovni.

4. TopFit a pán Biffi napadli toto nové pravidlo na Amtsgericht Darmstadt (Okresný súd Darmstadt) (ďalej len „vnútroštátny súd“), ktorý položil Súdnemu dvoru tri prejudiciálne otázky. Týkajú sa zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti (článok 18 ZFEÚ), práva občanov EÚ „na slobodný pohyb a pobyt na území členských štátov“ (článok 21 ods. 1 ZFEÚ) a záväzku EÚ „k podpore európskych záležitostí týkajúcich sa športu“ (článok 165 ods. 1, druhý pododsek, ZFEÚ) a prijatia opatrení zameraných na rozvoj európskeho rozmeru športu (článok 165 ods. 2 ZFEÚ).

5. Dospel som k záveru, že najmä z dôvodu neexistencie prechodného pravidla, ktoré by zohľadňovalo existujúce práva občanov EÚ, ako je pán Biffi, ktorí už získali právo súťažiť na rovnakej úrovni ako štátni príslušníci ich hostiteľského členského štátu potom, ako využili svoje právo na „slobodný pohyb a pobyt“ v ňom,⁴ DLV konal v rozpore s právami pána Biffiho na slobodu pohybu v zmysle práva Únie, konkrétnejšie v rozpore s jeho právom usadiť sa zakotvenom v článku 49 ZFEÚ. Obmedzenie uložené zo strany DLV je za týchto okolností neprimerané.

I. Právny rámec

A. Právo Únie

6. Prvý odsek článku 18 ZFEÚ stanovuje:

„V rámci pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti je zakázaná“.

7. Článok 21 ods. 1 ZFEÚ stanovuje:

„Každý občan Únie má právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, pričom podlieha obmedzeniam a podmienkam ustanoveným v zmluvách a v opatreniach prijatých na ich vykonanie.“

8. Prvá veta článku 49 ZFEÚ znie:

„V rámci nasledujúcich ustanovení sa zakazujú obmedzenia slobody usadiť sa štátnych príslušníkov jedného členského štátu na území iného členského štátu“.

9. Druhý pododsek článku 165 ods. 1 ZFEÚ stanovuje:

„Únia prispieva k podpore európskych záležitostí týkajúcich sa športu, pričom zohľadňuje jeho osobitnú povahu, jeho štruktúry založené na dobrovoľnosti, ako aj jeho spoločenskú a vzdelávaciu úlohu.“

10. Článok 165 ods. 2 ZFEÚ stanovuje:

„Činnosť Únie sa zameriava na:

...

⁴ Článok 21 ZFEÚ.

- rozvoj európskeho rozmeru v športe podporovaním spravodlivosti a otvorenosti pri športových súťažiach a spolupráce medzi subjektmi zodpovednými za šport, ako aj ochranou fyzickej a morálnej integrity športovcov, najmä mladých športovcov.“

11. Článok 165 ods. 3 ZFEÚ stanovuje:

„Únia a členské štáty podporujú v oblasti vzdelávania a športu spoluprácu s tretími krajinami a príslušnými medzinárodnými organizáciami, najmä s Radou Európy.“

B. Právo členského štátu

12. § 5.2.1 Nemeckého súťažného poriadku ľahkej atletiky znie:

„Všetkých majstrovstiev sa v zásade môžu zúčastniť všetci atléti, ktorí majú nemeckú štátnu príslušnosť a platné právo štartu za nemecký klub/atletické združenie.“

13. § 5.2.2 bol zrušený žalovaným 17. júna 2016. Toto ustanovenie stanovovalo, že:

„Občania EÚ sú oprávnení zúčastniť sa na nemeckých majstrovstvách, ak majú právo štartu za nemecký klub/atletické združenie platné aspoň jeden rok.“

14. Po 17. júni 2016 sa uplatňovalo toto ustanovenie (ďalej len „napadnuté ustanovenie“).⁵

„V súlade s § 5.2.4 Nemeckého súťažného poriadku ľahkej atletiky môže byť cudzincom, ktorí majú právo na štart v rámci národného zväzu, udelené právo zúčastniť sa bez klasifikácie, ak to povolí predseda zväzového výboru alebo organizátor pred podujatím. Podrobnosti o účasti bez klasifikácie sú uvedené vo vnútroštátnom ustanovení vzťahujúcom sa k § 142.1 medzinárodného súťažného poriadku.“⁶

II. Skutkový stav a prejudiciálne otázky

15. Pán Biffi sa narodil v roku 1972. Ako už bolo spomenuté vyššie, je taliansky štátny príslušník, od roku 2003 žije v Nemecku. Nemeckých majstrovstiev sa zúčastňuje od roku 2012 a v roku 2012 sa vzdal svojho práva štartu za Taliansky zväz ľahkej atletiky. Podniká ako športový a osobný tréner. Špecializuje sa najmä na preteky na vzdialenosť 60, 100, 200 a 400 metrov a v rokoch 2012 až 2016 úspešne a pravidelne súťažil s nemeckými štátnymi príslušníkmi za rovnakých podmienok.

16. Pán Biffi má právo štartu v rámci členstva v TopFit v zmysle nemeckého súťažného poriadku ľahkej atletiky. TopFit je zase členom Berliner Leichtathletik-Verband (Berlínsky zväz ľahkej atletiky), ktorý je regionálnym zväzom ľahkej atletiky a sám je členom DLV. DLV je spolková organizácia zastrešujúca nemecké atletické zväzy a usporadúva národné majstrovstvá v ľahkej atletike tak aktívnych mladých atlétov vo vrcholovom športe, ako aj takzvaných „seniorov“, čiže vekových kategórií „nad 35 rokov“ v rámci masového športu.

5 Podľa písomných pripomienok žalovaného je to v súlade s bodom 3, prvé dodatočné ustanovenie všeobecných podmienok účasti na nemeckých národných majstrovstvách ľahkej atletiky.

6 Z týchto pripomienok tiež vyplýva, že napadnuté ustanovenie sa od roku 2018 zmenilo nasledovne: „Cudzincom, ktorí majú právo na štart v rámci zväzu/združenia športovcov ľahkej atletiky na území Nemeckej atletickej federácie alebo v rámci inej národnej federácie môže byť na základe odôvodnenej prihlášky udelené právo zúčastniť sa bez klasifikácie, ak predseda federálneho výboru pre organizovanie športových podujatí pred dátumom uzávierky registrácií na predmetné športové podujatie takúto účasť povolí. Podrobnosti o účasti bez klasifikácie sú stanovené vnútroštátnym ustanovením vzťahujúcom sa k § 142.1 medzinárodného súťažného poriadku.“

17. Prvá veta § 1 nemeckého súťažného poriadku ľahkej atletiky konštatuje, že členovia všetkých klubov v rámci zväzov *spolkovej krajiny* majú právo zúčastniť sa atletických podujatí podľa ustanovení tohto poriadku.

18. Dňa 17. júna 2016 rada DLV zmenila Nemecký súťažný poriadok ľahkej atletiky tak, že štátni príslušníci EÚ, ktorí mali právo štartu za nemecký klub/atletické združenie, ktoré trvalo jeden rok, už nemali možnosť zúčastniť sa na národných majstrovstvách na rovnakom základe ako v minulosti (pozri body 3 a 14 vyššie). V návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa ďalej uvádza, že dôvodom rozhodnutia žalovaného bolo, že nemecký majster by mal byť niekto, kto má tiež právo štartovať za „GER“ (Nemecko). Podľa pravidiel nominácie žalovaného z roku 2017 boli prednostne nominovaní nemeckí majstri. DLV tiež uviedol, že nie je možné stanoviť rozdielne pravidlá pre seniorov a pre mladých alebo vrcholových športovcov.

19. Na nemecké halové majstrovstvá seniorov, ktoré sa konali 4. a 5. marca 2017 v Erfurte, prihlásil TopFit pána Biffiho do súťaže v disciplínach 60 m, 200 m a 400 m. DLV prihlášku zamietol. TopFit a pán Biffi proti tomu podali návrh na začatie konania o porušení pravidiel zväzu na Verbandsrechtsausschuss (právny výbor zväzu), ktorý je právnu komisiou federácie. Ten vyhlásil, že nie je vecne príslušný a súhlasil s konaním pred riadnym súdom. TopFit a pán Biffi nenamietali proti vylúčeniu pri nemeckých halových majstrovstvách seniorov, ktoré sa konali 4. a 5. marca 2017.

20. V období od 30. júna do 2. júla 2017 DLV usporiadal nemecké majstrovstvá seniorov v Zittau. V danom období pán Biffi splnil podmienku minimálnej výkonnosti pre disciplíny 100 m, 200 m a 400 m. TopFit a pán Biffi podali na vnútroštátny súd žalobu na zabezpečenie účasti na tomto podujatí. Žaloba bola zamietnutá z dôvodu nedostatku dôvodov na nariadenie predbežného opatrenia.

21. Pán Biffi sa zúčastnil na podujatí v Zittau „mimo hodnotenia“. V behu na 100 m dosiahol tretí najrýchlejší čas v rozbehoch, do finálového kola ho však nepripustili. V disciplíne 200 m sa konali iba časovky. Nekonali sa žiadne kvalifikačné kolá, ale časy oboch behov sa hodnotili ako konečné výsledky. Pán Biffi zabehol tretí najrýchlejší čas. Na 400 m nenastúpil z dôvodu zranenia.

22. TopFit a pán Biffi podali žalobu na vnútroštátny súd, aby sa mohli zúčastniť a byť hodnotení v budúcich národných majstrovstvách. Zastávajú názor, že udeľovanie práva na účasť na národných majstrovstvách v seniorskom športe v závislosti od štátnej príslušnosti nie je v súlade s právom Únie a tvrdia, že pán Biffi je chránený predchádzajúcimi právami. DLV zaujíma opačné stanovisko. Vnútroštátny súd sa domnieva, že musí tiež rozhodnúť, či sa má výkon pána Biffiho na národných majstrovstvách, ktoré sa konali v Zittau, zohľadniť pri hodnotení.

23. Na základe článku 267 ZFEÚ položil tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Majú sa články 18, 21 a 165 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že ustanovenie športového poriadku ľahkej atletiky, prijatého zväzom členského štátu, ktoré účasť na národných majstrovstvách podmieňuje štátnou príslušnosťou členského štátu, predstavuje neprípustnú diskrimináciu?
2. Majú sa články 18, 21 a 165 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že zväz členského štátu neprípustne diskriminuje amatérskych športovcov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu, tým, že im síce umožňuje účasť na národných majstrovstvách, ale štart im povoľuje iba ‚mimo‘ alebo ‚bez hodnotenia‘ a nepovoľuje im účasť na finálových behoch a pretekoch?
3. Majú sa články 18, 21 a 165 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že zväz členského štátu neprípustne diskriminuje amatérskych športovcov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu, tým, že ich vylučuje z udeľovania národných titulov, resp. z umiestnenia?“

24. Písomné pripomienky v tomto konaní boli doručené Súdnemu dvoru zo strany TopFit, DLV, vlád Španielska a Poľska a zo strany Európskej komisie. Všetci s výnimkou Poľska sa zúčastnili na pojednávaní, ktoré sa konalo 13. decembra 2018.

III. Zhrnutie písomných pripomienok

25. TopFit tvrdí, že v zmysle rozsudku vo veci Bosman sa článok 21 ods. 1 ZFEÚ vzťahuje na súkromnoprávne pravidlá prijaté podľa pravidiel súkromného zväzu, akým je DLV.⁷ Pravidlá stanovené v rozsudku Bosman sa neobmedzujú na voľný pohyb pracovníkov a uplatňujú sa na článok 21 ods. 1 ZFEÚ.

26. Účasť na pretekoch spadá do normatívnej oblasti ZFEÚ, rovnako ako amatérske športy, takže článok 18 ZFEÚ sa vzťahuje na konanie vo veci samej, keďže výlučne amatérsky šport neexistuje.

27. Obmedzenie účasti na amatérskom športe sťažuje prechod k vykonávaniu príslušného športu na profesionálnej úrovni, čo má nepriamy vplyv na hospodársky život. V rozpore s článkom 45 ZFEÚ sa zaobchádza s takým občanom EÚ, s ktorým sa v kontexte súkromného života a/alebo vo vzťahu k prístupu k sociálnym a kultúrnym výhodám zaobchádza menej priaznivo ako s vlastným štátnym príslušníkom. Prístup k športovým aktivitám je sociálnou výhodou, ktorá prispieva k integrácii, a vylúčenie športovcov, ako je pán Biffi, z majstrovstiev je v rozpore s európskym projektom a je v rozpore s cieľmi uvedenými v poslednej zarážke článku 165 ods. 2 ZFEÚ. Kluby budú pravdepodobne menej investovať do štátnych príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu EÚ.

28. Objektívne odôvodnenie je určované tým, či predmetné ustanovenie sleduje legitímny cieľ, či je primerane prispôsobené na dosiahnutie tohto cieľa a či neprekračuje to, čo je potrebné na dosiahnutie legitímneho cieľa. Primerané obmedzenie by bolo také, pri ktorom by sa od športovcov vyžadovalo, aby boli členom klubu počas stanoveného minimálneho obdobia. Hoci nie je možné trvať na sprístupnení národných majstrovstiev všetkým občanom EÚ, možno trvať na tom, aby bola občanom EÚ umožnená účasť, ak je spojená s uplatňovaním určitých základných slobôd, ako sú právo na voľný pohyb. TopFit tiež odkazuje na článok 21 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

29. DLV tvrdí, že TopFit nemá právo podať žalobu, pretože o tom rozhodol vnútroštátny súd v rozsudku zo 14. júna 2017, hoci DLV uznáva, že tieto tvrdenia chýbajú v návrhu na začatie prejudiciálneho konania v prejednávanej veci. Články 18 a 21 ZFEÚ chránia iba občanov Únie a nie právnické osoby, ako je TopFit. Článok 165 ZFEÚ nepriznáva klubom ako TopFit žiadne práva.⁸

30. DLV tvrdí, že prvá otázka je teoretická, pretože TopFit-u nebolo odmietnuté právo zúčastniť sa na nemeckých majstrovstvách pre seniorov. Spor sa skôr týka toho, či by pánovi Biffimu malo byť umožnené súťažiť na klasifikovanom základe, čo by mu umožnilo stať sa majstrom Nemecka.⁹

31. Prejednávaná vec sa týka výlučne vnútroštátnej situácie v Nemecku,¹⁰ pretože hranice Nemecka nepresahuje.

7 TopFit sa odvoláva na rozsudok z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, body 8 až 12).

8 V tomto kontexte sa DLV odvoláva na rozsudok zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais, (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 40).

9 V tomto kontexte sa DLV odvoláva na článok 94 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, rozsudky z 1. apríla 2008, Vláda Francúzskeho spoločenstva a valónska vláda proti flámskej vláde (C-212/06, EU:C:2008:178, body 28 a 29); zo 14. júna 2017, Online Games a i. (C-685/15, EU:C:2017:452, bod 43), a z 8. marca 2018, Saey Home & Garden (C-64/17, EU:C:2018:173, body 18 a 19).

10 DLV sa odvoláva na rozsudky z 20. marca 2014, Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (C-139/12, EU:C:2014:174, bod 42 a citovaná judikatúra); z 30. júna 2016, Admiral Casinos & Entertainment (C-464/15, EU:C:2016:500, bod 21 a citovaná judikatúra); z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, bod 47), a z 8. decembra 2016, Eurosaneamientos a i. (C-532/15 a C-538/15, EU:C:2016:932, bod 57).

32. DLV sa opiera o skutočnosť, že Súdny dvor rozhodol, že zákaz diskriminácie nemá vplyv na zloženie športových tímov, najmä národných tímov, ktorých vytvorenie je otázkou čisto športového záujmu.¹¹ DLV podporuje obmedzenie udeľovania medailí a uznávania národných rekordov národným športovcom ako záležitosť čisto športového záujmu.¹²

33. Španielsko tvrdí, že výber národného tímu pre športovú disciplínu je legitímnym cieľom a obmedzenia zavedené pre národné atletické majstrovstvá sú primerané¹³ a nepoškodzujú profesionálny rozvoj zahraničných športovcov žijúcich v hostiteľskej krajine. Národné majstrovstvá jednotlivcov sa tradične používajú na výber národných tímov pre dôležité medzinárodné súťaže. Účast cudzincov by mohla tento proces narušiť.

34. Poľsko zdôrazňuje, že právomoc Únie podľa článku 165 ZFEÚ v oblasti športu je veľmi obmedzená. Podľa článku 6 písm. e) ZFEÚ sa právomoci Únie obmedzujú na vykonávanie činností na podporu, koordináciu alebo doplnenie činnosti členských štátov v oblasti športu. Okrem toho sú súťaže medzi národnými tímami z rôznych krajín príkladom záležitostí čisto športového záujmu, ale Poľsko uznáva, že rozsah príslušných ustanovení musí zostať obmedzený na ich správny cieľ.¹⁴

35. Z uvedeného vyplýva, že Poľsko zastáva názor, že v konaní vo veci samej ide o otázku, či amatérsky šport spadá do pôsobnosti zmlúv, a či predstavuje činnosť, ktorú nemožno považovať za hospodársku. Rovnako ako Komisia Poľsko však poznamenáva, že Súdny dvor rozhodol, že prístup k voľnočasovým aktivitám dostupným v členskom štáte, do ktorého sa občan EÚ presťahoval, je dôsledkom tejto slobody pohybu.¹⁵

36. Poľsko súhlasí s Komisiou, že organizácia športových a národných súťaží je zakotvená v historickom a kultúrnom kontexte európskeho športu.¹⁶ Zmena by mohla znížiť atraktivitu športu pre divákov. Poľsko tiež vyslovilo obavy v súvislosti s úlohou športu pri výbere národných športových tímov.

37. Komisia sa domnieva, že amatérsky šport patrí do vecnej pôsobnosti práva Únie zo štyroch dôvodov.

38. Po prvé právo na rovnaké zaobchádzanie s pracovníkmi zahŕňa sociálne výhody v dôsledku článku 7 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 492/2011.¹⁷ Po druhé podľa ustálenej judikatúry právo na voľný pohyb zahŕňa prístup k voľnočasovým aktivitám v hostiteľskom členskom štáte¹⁸ a na tento prístup sa vzťahuje rovnaké zaobchádzanie na základe článku 18 ZFEÚ. Po tretie Komisia zdôrazňuje význam

11 DLV sa odvoláva na rozsudky z 12. decembra 1974, Walrave a Koch (36/74, EU:C:1974:140, bod 8), a z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 15).

12 Správa Inštitútu Asser z 20. decembra 2010 „Štúdia o rovnakom zaobchádzaní s cudzincami v jednotlivých športových súťažiach“ (http://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/studies/study_equal_treatment_non_nationals_final_rpt_dec_2010_en.pdf: „Správa Asser Institute“), kapitola VI body 3.2.1 a 3.4.1.

13 Španielsko odkazuje na „Šport a voľný pohyb“, SEK (2011) 66 v konečnom znení a na rozsudky z 13. apríla 2010, Bressol a i. (C-73/08, EU:C:2010:181), a z 20. októbra 2011, Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675).

14 Poľsko sa odvoláva na rozsudky z 12. decembra 1974, Walrave a Koch (36/74, EU:C:1974:140, body 8 a 9); zo 14. júla 1976, Donà (13/76, EU:C:1976:115, body 13 až 15); z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 73); z 11. apríla 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199, bod 43), a z 18. júla 2006, Meca-Medina a Majcen/Komisia (C-519/04 P, EU:C:2006:492, bod 26).

15 Poľsko sa odvoláva na rozsudky zo 7. marca 1996, Komisia/Francúzsko (C-334/94, EU:C:1996:90, bod 21); z 12. júna 1997, Komisia/Írsko (C-151/96, EU:C:1997:294, bod 13), a z 27. novembra 1997, Komisia/Grécko (C-62/96, EU:C:1997:565, bod 19).

16 Poľsko odkazuje na Bielu knihu o športe, KOM (2007) 391 v konečnom znení, s. 15.

17 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 141, 2011, s. 1). Komisia sa odvoláva na rozsudok z 12. mája 1998, Martínez Sala (C-85/96, EU:C:1998:217, body 55 až 64).

18 Komisia sa odvoláva na rozsudok zo 7. marca 1996, Komisia/Francúzsko (C-334/94, EU:C:1996:90, body 21 a 23).

športu pre sociálne začlenenie, integráciu, rozvoj sociálnych kontaktov a zamestnateľnosť,¹⁹ preto sa musí brať do úvahy pri výklade právnych ustanovení týkajúcich sa občianstva. Po štvrté na základe Lisabonskej zmluvy sa rozsah pôsobnosti práva Únie v oblasti športu značne rozšíril [pozri článok 6 písm. e) a článok 165 ZFEÚ], ktorými sa v tejto oblasti udeľujú právomoci.

39. Články 18 a 21 ZFEÚ sa uplatňujú na vnútroštátny zväz, akým je DLV, ktorý sa spravuje súkromným právom, takže žaloby súkromného a v tomto prípade monopolného subjektu nespochybňujú zrušenie prekážok voľného pohybu zo strany štátu.²⁰

40. No obmedzenie práva pána Biffiho na slobodný pohyb je primerané.²¹ Účasť na regionálnych a miestnych súťažiach je otvorená aj pre cudzích štátnych príslušníkov. Národní majstri však musia prináležať k členskému štátu, ktorý organizuje majstrovstvá. Ak nie, vznikajú problémy z hľadiska identifikácie verejnosti.

A. Úvodné poznámky

1. Predbežné námietky

41. Argument DLV, podľa ktorého existuje nedostatočný cezhraničný prvok v spore, ktorý by ho zaradil do právomoci súdu, sa zamietá. Hneď ako štátny príslušník EÚ „využil svoju slobodu pohybu“, jeho situácia spadá do pôsobnosti článku 18 ZFEÚ.²² Ďalej pán Biffi tvrdí, že jeho podnikanie v hostiteľskom členskom štáte, konkrétne v Nemecku, je nepriaznivo ovplyvnené diskrimináciou na základe štátnej príslušnosti.²³ Situácia súvisí s obchodom medzi členskými štátmi.²⁴ Tak ako Súdny dvor rozhodol v rozsudku Bosman, že prijímanie ponúk zamestnania cez hranice členských štátov na účely profesionálneho futbalu nepredstavuje čisto vnútroštátnu situáciu,²⁵ nepredstavuje ju ani pohyb cez hranice zahŕňajúci komercializáciu atletiky a začatie podnikania.

42. Pokiaľ ide o legitímáciu TopFit spochybníť súlad konania DLV s právom Únie vo vzťahu k páňovi Biffimu, pravidlá týkajúce sa legitímácie patria do procesnej autonómie členských štátov s výhradou obmedzení stanovených právom Únie, ktoré nie sú v prejednávanej veci rozporované.²⁶

43. Prvá otázka je prípustná napriek argumentom vzneseným zo strany DLV. Predmetom konania vo veci samej je určiť základ, v zmysle ktorého sa pán Biffi môže zúčastniť na budúcich majstrovstvách v atletike. Podľa nemeckého súťažného poriadku ľahkej atletiky podlieha účasť bez klasifikácie súhlasu predsedu zväzového výboru alebo organizátora podujatia (pozri bod 14 vyššie). Vzhľadom na to, že v zmysle poriadku sa predpokladá úplné vylúčenie účasti športovcov, ako je pán Biffi, prvá otázka nie je hypotetická.²⁷

19 Komisia sa odvoláva na závery Rady z 18. novembra 2010 o úlohe športu ako zdroja a hnacej sily aktívneho sociálneho začleňovania, 2010/C 326/05, bod 4.

20 Rozsudky z 12. decembra 1974, Walrave a Koch (36/74, EU:C:1974:140); z 8. apríla 1976, Defrenne (43/75, EU:C:1976:56); z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463), a z 3. októbra 2000, Ferlini (C-411/98 EU:C:EU:C:2000:530, bod 50).

21 Rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 127), a z 11. apríla 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199, body 61 až 64).

22 Rozsudok z 13. novembra 2018, Raugėvicius (C-247/17, EU:C:2018:898, bod 27 a citovaná judikatúra).

23 Toto tvorilo časť argumentov prednesených na pojednávaní.

24 Rozsudok z 30. júna 2016, Admiral Casinos & Entertainment (C-464/15, EU:C:2016:500, bod 22).

25 Rozsudok z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, body 90 a 91).

26 Ide najmä o zásadu lojálnej spolupráce stanovenú v článku 4 ods. 3 ZEÚ a v článku 19 ods. 1 ZEÚ, ktorá okrem toho vyžaduje, aby členské štáty poskytli dostatočné opravné prostriedky na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie. Pozri nedávny rozsudok z 20. decembra 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftschutz Umweltorganisation, (C-664/15, EU:C:2017:987). O pravidlách členských štátov o postavení, zásadách efektivity a rovnosti a článku 47 Charty pozri napr. rozsudok z 19. marca 2015, E.ON Földgáz Trade (C-510/13, EU:C:2015:189, body 49 až 51).

27 Podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania skutočne došlo k úplnému vylúčeniu. Pozri bod 19 vyššie.

2. Prax členského štátu pri účasti cudzích štátnych príslušníkov na národných majstrovstvách v atletike

44. Členské štáty v tejto súvislosti nemajú jednotné pravidlá alebo prax a ani pravidlá Medzinárodnej asociácie atletických federácií (IAAF)²⁸ ich nestanovujú.²⁹ Právo a prax v členských štátoch sú skutočne veľmi rôznorodé.³⁰

45. V súčasnosti sa napríklad javí, že Španielsko má v súvislosti s prístupom relatívne otvorenú politiku, ktorá podlieha podmienke členstva v klube (ale s možnosťou ustanoviť potrebu osobitného schválenia), kvóty a bydliska v Španielsku;³¹ pričom táto druhá požiadavka sa neuplatňuje napríklad v Belgicku.³² Národnými majstrami sa však môžu stať len španielski štátni príslušníci.

46. Na druhej strane Dánsko umožňuje prístup cudzincom len na základe rozhodnutia osobitnej organizujúcej federácie, pričom sa rozumie, že majstrom Dánska môže byť iba Dán, a ani medailu dánskej športovej únie nemôže získať cudzinec. Prístup v každom prípade je možný len pre cudzincov, ktorí majú bydlisko v Dánsku najmenej šesť mesiacov.³³ Tak vo Francúzsku,³⁴ ako aj v Belgicku³⁵ sa iba štátni príslušníci týchto členských štátov môžu stať ich národnými majstrami, pričom neexistuje žiadne pozitívne pravidlo, ktoré by cudzincovi bránilo stať sa národným majstrom vo Švédsku³⁶ a to isté je možné aj na Cypre.³⁷

28 <https://www.iaaf.org/>.

29 Ustanovenie 4 ods. 3 Pravidiel atletických súťaží IAAF 2018 – 2019 však stanovuje limity pre príslušnosť športovca staršieho ako 18 rokov k viac ako jednej federácii.

30 Pozri správu Asser Institute, poznámka pod čiarou 12 vyššie.

31 Pozri Real Federación Española de Atletismo, <http://www.rfea.es/> a <http://www.rfea.es/datosrfea/reglamentos.htm>. Pozri tiež http://www.rfea.es/normas/pdf/Reglamento_Juridico_Disciplinario.pdf.

32 Ligue Belge francophone d'athlétisme (LBFA) (FR), <https://www.lbfa.be/web/l-asbl>, Vlaamse Atletiekliga (NL), <https://www.atletiek.be/>. Pozri tiež <https://www.lbfa.be/web/regles-et-directives>.

33 Dánska federácia atletiky, <http://dansk-atletik.dk>. Pozri tiež <http://dansk-atletik.dk/media/2139299/2018-2019-daf-reglement-1-.pdf> a <http://dansk-atletik.dk/regler-og-love/dafs-love.aspx>.

34 Pozri Fédération française d'athlétisme, <http://www.athle.fr/> a Code du sport, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071318> a http://www.athle.fr/Reglement/Reglements_Generaux_%282009-07-25%29.pdf.

35 Poznámka pod čiarou 32 vyššie.

36 Švédská federácia atletiky (Friidrott.se) <http://www.friidrott.se/Regler/index.aspx>. Pozri tiež <http://www.friidrott.se/docs/regelboken2018.pdf>. Čo sa týka seniorských vekových kategórií pozri <http://www.friidrott.se/Veteran/Regler/Intro.aspx>.

37 Pozri stanovky Federácie neprofesionálnej atletiky <http://www.koeas.org.cy/wpcontent/uploads/2018/10/%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F-%CE%9A%CE%9F%CE%95%CE%91%CE%A3-18.11.2017-.pdf> a Kódex správy cyperských športových federácií (2018) <https://cyprusports.org/phocadownload/kodikaschristisdiakivernisis/KodikasChristisDiakivernisis.pdf>.

47. Pokiaľ ide o priznanie národného rekordu cudzincom, je to vylúčené napríklad v Rakúsku,³⁸ Belgicku,³⁹ na Cypre,⁴⁰ v Dánsku (s výnimkou seniorov),⁴¹ vo Francúzsku,⁴² Slovinsku⁴³ a vo Švédsku.⁴⁴ Pravidlá zavedené v Dánsku,⁴⁵ Španielsku,⁴⁶ Francúzsku⁴⁷ a v Slovinsku⁴⁸ výslovne stanovujú, že zahraniční atléti nemajú možnosť získať medaily. Belgické pravidlá stanovujú, že nemôžu získať pódiové umiestnenie.⁴⁹

3. Prečo konanie vo veci samej spadá do pôsobnosti práva Únie?

48. Napriek tomu, že vnútroštátny súd v prejednávanej veci zaujal stanovisko, že táto vec sa týka predovšetkým občianstva EÚ podľa článku 21 ZFEÚ a jeho vzťahu k zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti podľa článku 18 ZFEÚ, ako aj k podpore európskych športových otázok podľa článku 165 ZFEÚ, predmetom sporu vo veci samej je konkrétne obmedzenie slobody usadiť sa pána Biffiho podľa článku 49 ZFEÚ založené na diskriminácii na základe štátnej príslušnosti.

49. Účastníci konania vo veci samej sa vo veľkej miere zamerali na argumentáciu o tom, či pravidlá o voľnom pohybe osôb uvedené v primárnych pravidlách Zmluvy, ktoré siahajú až do Rímskej zmluvy, tak ako boli aplikované Súdnym dvorom v kontexte účasti na športových aktivitách, možno prebrať na článok 21 ZFEÚ, opatrenie, ktoré bolo zavedené Lisabonskou zmluvou. To však bolo na základe skutkových okolností vo veci samej nesprávne poňaté.

50. Na pojednávaní sa ukázalo, že pán Biffi je mentálnym koučom a osobným trénerom, takže si zarába na živobytie prostredníctvom športového tréningu. Pracuje s rôznymi športovými zväzmi, ale poskytuje aj osobný tréning pre individuálnych športovcov. Vykonáva nezávislé organizované podnikanie. Nie je zamestnancom, čo vylučuje postavenie „pracovníka“ podľa článku 45 ZFEÚ. Zástupca TopFit a pán Biffi na pojednávaní tvrdili, že postavenie národného majstra Nemecka by bolo cenným a dôležitým doplnkom na vizitke pána Biffiho. Toto zo strany DLV nebolo spochybnené. Ako už bolo uvedené vyššie (bod 2), výkon pána Biffiho na minulých nemeckých národných majstrovstvách sa už objavuje na jeho internetovej stránke.

51. Vzhľadom na uvedené nemožno pána Biffiho považovať za „amatérskeho“ športovca. Súdny dvor v rozsudku vo veci Deliège⁵⁰ konštatoval, že „samotná skutočnosť, že športový zväz alebo federácia jednostranne klasifikuje svojich členov ako amatérskych športovcov samo osebe neznamená, že títo členovia sa nezúčastňujú na hospodárskej činnosti,“⁵¹ keďže vykonávanie hospodárskych činností je impulzom potrebným na uplatňovanie pravidiel Únie o slobode pohybu⁵² a začlenenie športových aktivít do pôsobnosti práva Únie.⁵³

38 Österreichischer Leichtathletik-Verband ÖLV <https://www.oelv.at/de> a www.oelv.at/de/service/downloads#satzungen-und-ordnungen.

39 Poznámka pod čiarou 32 vyššie.

40 Poznámka pod čiarou 37 vyššie.

41 Poznámka pod čiarou 33 vyššie.

42 Poznámka pod čiarou 34 vyššie.

43 V súvislosti so športovým právom v Slovinsku pozri Zakon o športu (ZŠpo-1), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6853>; Pogoji, pravila in kriteriji za registriranj, http://www.olympic.si/datoteke/Pogoj%2C%20pravila%20in%20kriteriji%20za%20registriranje%20in%20kategoriziranje%20%20C5%20A1portnikov_potrjeno_SSRS%20A0_2018%282%29.pdf. Pravidlá atletických súťaží vid' Pravidla-za-atletiska-tekmovanja_2018_2019_web.pdf.

44 Poznámka pod čiarou 36 vyššie.

45 Poznámka pod čiarou 33 vyššie.

46 Poznámka pod čiarou 31 vyššie.

47 Poznámka pod čiarou 34 vyššie.

48 Poznámka pod čiarou 43 vyššie.

49 Poznámka pod čiarou 32 vyššie.

50 Rozsudok z 11. apríla 2000 (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199).

51 Tamže, bod 46.

52 Rozsudok z 30. novembra 1995, Gebhard (C-55/94, EU:C:1995:411, bod 20).

53 Rozsudok z 18. júla 2006, Meca-Medina a Majcen (C-519/04 P, EU:C:2006:492, bod 22 a citovaná judikatúra).

52. Preto aj keď uznávam ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej šport vzhľadom na ciele Európskej únie podlieha právu Únie v rozsahu, v akom predstavuje hospodársku činnosť,⁵⁴ je to tak v prípade konania vo veci samej, keďže práca, ktorú vykonáva pán Biffi je skutočná a efektívna a nemôže byť považovaná za čisto okrajovú alebo vedľajšiu.⁵⁵ Vzhľadom na to, že pojem „hospodárska činnosť“ definuje rozsah jednej zo základných slobôd Zmluvy, nemá sa vykladať reštriktívne.⁵⁶

53. Okrem toho Súdny dvor jasne konštatoval v rozsudku vo veci Deliège,⁵⁷ ktorá sa týkala výkonu individuálneho športu a údajného obmedzenia voľného pohybu, že udelenie (finančných) ocenení na základe športových výsledkov a od vlády spolu so súkromným sponzorstvom boli všetky relevantné pri určovaní, či bol amatérsky športovec zapojený do hospodárskej činnosti.⁵⁸ Súdny dvor v rozsudku vo veci Meca-Medina dodal, že „ak má športová činnosť povahu platenej činnosti alebo poskytovania služieb za odmenu, čo je prípad činnosti poloprofesionálnych alebo profesionálnych športovcov..., konkrétnejšie, športová činnosť spadá do pôsobnosti článku 39 ES a nasledujúcich alebo článku 49 ES a nasledujúcich.“⁵⁹

54. Usadenie sa v zmysle článku 49 ZFEÚ zahŕňa „skutočné vykonávanie hospodárskej činnosti prostredníctvom stálej prevádzkarne v inom členskom štáte na dobu neurčitú“⁶⁰ v tomto prípade s odkazom na deliacu čiaru medzi slobodou poskytovať služby podľa článku 56 ZFEÚ a slobodou usadiť sa podľa článku 49 ZFEÚ.⁶¹

55. Pán Biffi má bydlisko v Nemecku už 15 rokov a zo spisu nevyplýva, že by jeho poskytovanie služieb v Nemecku ako trénera atletiky bolo vykonávané dočasne, alebo že by malo cezhraničný charakter, napríklad poskytovanie služby z Talianska. Zapája sa „stabilne a nepretržite“ do ekonomického života v Nemecku.⁶²

56. Preto akákoľvek diskriminácia, ktorej mohol byť vystavený v rozpore s článkom 18 ZFEÚ, spadá do rozsahu pôsobnosti Zmlúv na základe článku 49 ZFEÚ. Zásade zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti uvedenej v článku 18 ZFEÚ je dané osobitné vyjadrenie v súvislosti so slobodou usadiť sa stanovenou článkom 49 ZFEÚ. Súdny dvor preto musí rozhodnúť iba na základe článku 49⁶³ v spojitosti s článkom 165 ZFEÚ vzhľadom na to, že článok 18 ZFEÚ sa uplatňuje samostatne len na situácie, ktoré sa riadia právom Únie, pre ktoré ZFEÚ nestanovuje žiadne osobitné zákazy diskriminácie.⁶⁴ Z dôvodov, ktoré uvediem ďalej v bodoch 97 až 110 nižšie, konanie vo veci samej nepredstavuje príležitosť na posúdenie významného ústavného kroku rozšírenia jeho judikatúry týkajúcej sa článku 21 ZFEÚ a prvkov európskeho občianstva na základe horizontálneho kontextu sporu medzi súkromnými stranami,⁶⁵ ktorý by tak prinútil nešťátnych aktérov, aby ho dodržiavali.

54 Tamže.

55 Rozsudok z 11. apríla 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199, bod 54 a citovaná judikatúra).

56 Rozsudok z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201, bod 42 a citovaná judikatúra).

57 Rozsudok z 11. apríla 2000 (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199, bod 51).

58 Tamže.

59 Rozsudok z 18. júla 2006, Meca-Medina a Majcen (C-519/04 P, EU:C:2006:492, bod 23 a citovaná judikatúra). Bolo navrhnuté, že iba úzka škála športových aktivít nebude patriť do rozsahu pôsobnosti práva Únie z dôvodu neexistencie hospodárskeho prepojenia, napríklad pravidel hry, vzhľadom na to, že športové orgány a ich federácie sú najvhodnejšie na stanovenie technických pravidiel. Pozri Exner, J.: „European Union Law and Sporting Nationality: Promising Alliance or Dangerous Liaison?“, <https://www.olympic.cz/upload/files/European-Union-Law-and-Sporting-Nationality-Promising-Alliance-or-Dangerous-Liaison.pdf>, s. 13 až 14.

60 Pozri klasicky rozsudok z 25. júla 1991, Factortame a i. (C-221/89, EU:C:1991:320, bod 20).

61 Rozsudok z 30. novembra 1995, Gebhard (C-55/94, EU:C:1995:411, bod 26).

62 Rozsudok zo 17. júna 1997, Sodemare a i. (C-70/95, EU:C:1997:301, bod 24).

63 Rozsudok zo 4. septembra 2014, Schiebel Aircraft (C-474/12, EU:C:2014:2139, body 19 až 22 a citovaná judikatúra).

64 Napr. rozsudok z 26. októbra 2017, I (C-195/16, EU:C:2017:815, bod 70 a citovaná judikatúra).

65 Ako uviedla generálna advokátka Kokott vo veci Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:536, bod 31), Súdny dvor zvyčajne zistí, že nie je potrebné rozhodnúť o výklade článku 21 ZFEÚ, ak ide o základné slobody. Generálna advokátka sa odvoláva na rozsudky zo 6. februára 2003, Stylianakis (C-92/01, EU:C:2003:72, bod 18 a nasl.); z 11. septembra 2007, Komisia/Nemecko (C-318/05, EU:C:2007:495, bod 35 a nasl.); z 20. mája 2010, Zanolini (C-56/09, EU:C:2010:288, bod 24 a nasl.), a zo 16. decembra 2010, Josemans (C-137/09, EU:C:2010:774, bod 53). Pozri tiež napr. rozsudky z 11. januára 2007, ITC Innovative Technology Centre (C-208/05, EU:C:2007:16, bod 65), a z 11. septembra 2007, Hendrix (C-287/05, EU:C:2007:494).

57. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora „okolnosť, že vnútroštátny súd po formálnej stránke predložil svoj návrh na začatie prejudiciálneho konania s odkazom na určité ustanovenia práva Únie, nebráni tomu, aby Súdny dvor poskytol tomuto súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie veci, ktorú prejednáva, či už na ne vnútroštátny súd v položených otázkach odkázal, alebo nie. V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru získať zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania, prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu“.⁶⁶

58. V dôsledku toho je potrebné preformulovať tri prejudiciálne otázky na jednu otázku, ktorá znie takto:

„Majú sa články 18, 21, 49 a 165 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že zväz členského štátu neprípustne diskriminuje amatérskych atlétov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, v ktorom majú bydlisko, tým, že im neumožňuje účasť na národných majstrovstvách, alebo tým, že im síce umožňuje účasť na národných majstrovstvách, ale štart im povoľuje iba „mimo“ alebo „bez hodnotenia“ a nepovoľuje im účasť na finálových behoch a pretekoch a vylučuje ich z udeľovania národných titulov, resp. z umiestnenia?“

IV. Odpoveď na otázku

A. Je DLV viazaný článkom 49 ZFEÚ?

59. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora články 45, 49 a 56 sa nevzťahujú iba na akty orgánov verejnej moci, ale rovnako aj na právne predpisy inej povahy, ktoré na kolektívnej úrovni majú upraviť závislú činnosť, samostatne zárobkovú činnosť a poskytovanie služieb.⁶⁷ Súdny dvor sa snažil vyhnúť nerovnosti pri uplatňovaní zákazov obsiahnutých v týchto článkoch, keďže pracovné podmienky sú v rozličných členských štátoch upravené jednak ustanoveniami zákonov a vykonávacími predpismi a jednak kolektívnymi zmluvami a inými aktmi uzatvorenými alebo prijatými súkromnými osobami.⁶⁸ Zrušenie prekážok voľného pohybu osôb a slobody poskytovania služieb medzi členskými štátmi by bolo ohrozené, ak by zrušenie štátnych prekážok mohlo byť neutralizované prekážkami vyplývajúcimi z výkonu právnej autonómie združení alebo organizácií, ktoré nie sú upravené verejným právom.⁶⁹

60. Súdny dvor viackrát rozhodol, že ustanovenia Zmluvy o voľnom pohybe sa uplatňujú na pravidlá stanovené športovými zväzmi,⁷⁰ pričom jeden generálny advokát vyjadril názor, že „pravidlá športových federácií v zásade spadajú do pôsobnosti práva Spoločenstva, ak sa týkajú hospodárskych vzťahov“.⁷¹

66 Rozsudok z 27. júna 2018, Turbogás (C-90/17, EU:C:2018:498, bod 25 a citovaná judikatúra).

67 Rozsudok z 11. decembra 2007, International Transport Workers' Federation a Finnish Seamen's Union (C-438/05, EU:C:2007:772, bod 33 a citovaná judikatúra). Pozri tiež rozsudok z 18. decembra 2007, Laval un Partneri (C-341/05, EU:C:2007:809).

68 Rozsudok z 11. decembra 2007, International Transport Workers' Federation a Finnish Seamen's Union (C-438/05, EU:C:2007:772, bod 34).

69 Rozsudok z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201, bod 35).

70 Napr. rozsudky z 12. decembra 1974, Walrave a Koch (36/74, EU:C:1974:140); z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463); z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201, bod 36, a zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143).

71 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Alber vo veci Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:1999:321, bod 33).

61. Uznávam, že vo všetkých veciach, ktoré predchádzali prejednávanej veci, sa pravidlá športového zväzu považovali za spadajúce do pôsobnosti práva Únie v kontexte, v ktorom napadnuté pravidlá obmedzovali činnosť osôb zapojených do športových činností, ktoré boli profesionálmi v tom zmysle, že boli priamo odmeňované pracovnou zmluvou za vykonávanie príslušného športu, a táto odmena bola priamo ohrozená pravidlami športových zväzov, ktoré boli predmetom žaloby.⁷²

62. No nemožno rozlišovať medzi tým, že nové pravidlá DLV majú to, čo by sa dalo označiť za nepriamy vplyv na hospodárske činnosti pána Biffiho tím, že by poskytovanie jeho služieb bolo menej atraktívne v porovnaní s nemeckým športovcom, ktorý má podobné podnikanie, ale ktorý je spôsobilý plne súťažiť na národných majstrovstvách, zabezpečiť tento titul a umiestnenia z každého podujatia na svojich internetových stránkach (pozri ďalej bod 70). Skutočnosťou je, že Súdny dvor rozhodol v rozsudku vo veci Deliège, že služby zostávajú službami, aj keď za ne neplatia tí, pre ktorých sa vykonávajú.⁷³ To znamená priestor pre nepriamy vplyv hospodárskych činností.

63. Napadnuté ustanovenie sa teda týka „hospodárskych vzťahov“. Súdny dvor v rozsudku vo veci International Transport Workers' Federation a Finnish Seamen's Union konštatoval, že článok 49 ZFEÚ sa vzťahoval na kolektívne akcie odborových organizácií zamerané na požadovanie od podniku, aby uzatvoril kolektívnu zmluvu s odborovou organizáciou,⁷⁴ pretože kolektívne akcie boli „nerozlučne spojené“ s kolektívnou zmluvou, ktorú chcela dosiahnuť, a preto akcie spadali do rozsahu pôsobnosti článku 49 ZFEÚ.⁷⁵

64. Prepojenie medzi novým pravidlom DLV, ktoré vylučuje možnosť účasti pána Biffiho na národných majstrovstvách tak, ako sa priznáva nemeckým štátnym príslušníkom, má vcelku blízko k spôsobeniu ujmy podnikaniu pána Biffiho v rozsahu pôsobnosti článku 49 ZFEÚ. Rovnako ako Súdny dvor rozhodol, že zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti sa uplatňuje na zamestnávateľov v súkromnom sektore tak vo vzťahu k zamestnancom, ako aj vo vzťahu k samostatne zárobkovo činným osobám podľa článku 49 ZFEÚ,⁷⁶ tak aj organizácie, ako je DLV, sú podľa článku 49 ZFEÚ zodpovedné za činnosti, ktoré môžu mať nepriaznivý vplyv na slobodu usadiť sa a diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti.⁷⁷ Ak to tak nebude, dôjde k poškodeniu vnútorného trhu.

65. Súdny dvor napokon v nedávnom rozsudku vo veci Egenberger⁷⁸ konštatoval, že zákaz akejkoľvek diskriminácie na základe náboženstva alebo viery, zakotvený v článku 21 ods. 1 Charty ako všeobecná zásada práva Únie imperatívnej povahy, stačí sám osebe na to, aby bolo jednotlivcom priznané samostatne uplatniteľné právo v spore, na ktorý sa vzťahuje právo Únie vrátane prípadov, keď diskriminácia vyplýva zo zmlúv medzi jednotlivcami.⁷⁹

66. Článok 21 ods. 2 Charty zakazuje diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti v rámci „rozsahu pôsobnosti Zmlúv“, čo znamená oblasť, na ktorú sa vzťahuje právo Únie. Vzhľadom na rozsudok vo veci Egenberger a na názor, ktorý som už vyjadril v bode 56 vyššie, že tento spor spadá do rozsahu pôsobnosti zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti v kontexte slobody usadiť sa podľa

72 Zamestnaní futbalisti boli predmetom v rozsudkoch z 12. apríla 2005, Simutenkov (C-265/03, EU:C:2005:213); z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463), a zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143) a uznesenia z 25. júla 2008, Real Sociedad de Fútbol a Kahveci (C-152/08, EU:C:2008:450), zamestnaní basketbalisti boli predmetom rozsudku z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201), zamestnaní vodiči v rozsudku z 12. decembra 1974, Walrave a Koch (36/74, EU:C:1974:140), a zamestnaní hádzanári v rozsudku z 8. mája 2003, Deutscher Handballbund (C-438/00, EU:C:2003:255).

73 Rozsudok z 11. apríla 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199, bod 56).

74 Rozsudok z 11. decembra 2007 (C-438/05, EU:C:2007:772, bod 33 až 35 a citovaná judikatúra).

75 Tamže, body 36 a 37. Pozri tiež rozsudok z 18. decembra 2007, Laval un Parneri (C-341/05, EU:C:2007:809).

76 Rozsudok zo 4. septembra 2014, Schiebel Aircraft (C-474/12, EU:C:2014:2139, bod 26 a citovaná judikatúra).

77 Tamže, bod 23.

78 Rozsudok zo 17. apríla 2018 (C-414/16, EU:C:2018:257).

79 Tamže, body 76 a 77.

článkov 18 a 49 ZFEÚ, TopFit a pán Biffi sú na základe práva Únie plne oprávnení odvolávať sa na zákaz uvedený v článku 21 ods. 2 Charty voči subjektu, akým je DLV, vzhľadom na to, že „základné práva, ktoré sú takto zaručené v právnom poriadku Únie, sa uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie.“⁸⁰

B. Existovalo obmedzenie?

67. Judikatúra Súdneho dvora je vo všeobecnosti prísna, pokiaľ ide o priamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti. Bolo konštatované, že taká právna úprava, ktorá udelenie koncesie na výkon živnosti v oblasti obchodovania s vojenskými zbraňami a vojenskou muníciou a v oblasti sprostredkovania nákupu a predaja vojenských zbraní a vojenskej munície spoločnosti viaže na rakúsku štátnu príslušnosť členov orgánov, ktorí sú zo zákona oprávnení zastupovať túto spoločnosť, alebo spoločníkov poverených riadením spoločnosti, zavádza rozdielne zaobchádzanie na základe štátnej príslušnosti.⁸¹ Požiadavka talianskej štátnej príslušnosti na prístup k sociálnemu bývaniu a hypotekárnym úverom so zníženou sadzbou, dokonca aj vo vzťahu k štátnym príslušníkom EÚ s bydliskom v Taliansku znamenala, že členské štáty si nespĺnili svoje povinnosti podľa článkov 49 a 56 ZFEÚ⁸² vzhľadom na to, že právo usadiť sa a sloboda poskytovať služby sa netýka „iba osobitných právnych predpisov vykonávania profesijných činností, ale sú aj cieľom právnej úpravy týkajúcej sa rôznych všeobecných predpisov, ktoré majú pomôcť pri výkone týchto činností“.⁸³ Požiadavky na štátnu príslušnosť podľa maďarského a lotyšského práva na výkon povolania notára boli nedávno vyhlásené za požiadavky, ktoré sú v rozpore s článkom 49 ZFEÚ.⁸⁴

68. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora „je cieľom všetkých ustanovení Zmluvy upravujúcich voľný pohyb osôb uľahčiť štátnym príslušníkom Únie vykonávanie pracovnej činnosti akejkoľvek povahy na území Únie, pričom tieto ustanovenia bránia prijatiu opatrení, ktoré by mohli znevýhodňovať týchto štátnych príslušníkov, keby chceli vykonávať hospodársku činnosť na území členského štátu odlišného od ich členského štátu pôvodu. V tejto súvislosti majú štátni príslušníci členských štátov predovšetkým právo vyplývajúce priamo zo Zmluvy opustiť svoj členský štát pôvodu na účely odchodu na územie iného členského štátu a zdržiavať sa na jeho území na účely výkonu hospodárskej činnosti“.⁸⁵

69. V dôsledku toho článok 49 ZFEÚ zakazuje akékoľvek vnútroštátne opatrenie, ktoré štátnym príslušníkom Únie zabráňuje vykonávať slobody zaručené týmto článkom alebo ich robí pre nich menej prístupné.⁸⁶

70. Pán Biffi je znevýhodnený v porovnaní s nemeckými štátnymi príslušníkmi pri poskytovaní služieb atletického tréningu v danom členskom štáte, pretože mu už nie je umožnené odkazovať na svoje úspechy na národných športových majstrovstvách s cieľom prilákať klientov. Spotrebiteľ sa s najväčšou pravdepodobnosťou obráti na atletického trénera, ktorý propaguje svoju excelentnosť prostredníctvom svojho výkonu na národných atletických majstrovstvách.

71. Okrem toho, ak by právo Únie umožňovalo športovým federáciám členských štátov pozmeňovať pravidlá umožňujúce účasť cudzích štátnych príslušníkov – rezidentov na národných majstrovstvách *potom*, ako sa tam usadil podnikateľ ako pán Biffi, odradilo by to občanov Únie od odchodu z ich domovského členského štátu (čo by mohlo predstavovať, tak ako sa to stalo v prípade pána Biffiho,

80 Rozsudok zo 6. novembra 2018, Bauer a Willmeroth (C-569/16, EU:C:2018:871, bod 52).

81 Rozsudok zo 4. septembra 2014, Schiebel Aircraft (C-474/12, EU:C:2014:2139, bod 29).

82 Rozsudok zo 14. januára 1988, Komisia/Taliansko (63/86, EU:C:1988:9).

83 Tamže, bod 14.

84 Rozsudky z 10. septembra 2015, Komisia/Lotyško (C-151/14, EU:C:2015:577), a z 1. februára 2017, Komisia/Maďarsko (C-392/15, EU:C:2017:73).

85 Rozsudok z 18. júla 2017, Erzberger (C-566/15, EU:C:2017:562, bod 33 a citovaná judikatúra).

86 Tamže.

stratu práva zúčastniť sa na národných majstrovstvách v tomto štáte) a od začatia podnikania, ktoré zahŕňa marketing na základe účasti na príslušnom športe. Právo Únie zakazuje akékoľvek vnútroštátne opatrenie, ktoré štátnym príslušníkom Únie zabraňuje vykonávať základné slobody alebo ich robí pre nich menej príťažlivými.⁸⁷

72. Súhlasím s tým, že štátni príslušníci Únie sťahujúci sa z jedného členského štátu do druhého na účely začatia podnikania sa nemôžu, ako pracovníci, obracať na právo Únie, aby im boli v hostiteľskom členskom štáte zabezpečené podmienky, za akých podnikali vo svojom domovskom členskom štáte.⁸⁸ To však nemôže ospravedlniť priamo diskriminačné opatrenie, ktoré spadá do rozsahu pôsobnosti práva Únie v dôsledku jeho vplyvu na hospodársku činnosť, najmä keď má za následok nevýhodu v porovnaní so štátnym príslušníkom hostiteľského štátu (pozri bod 70 vyššie).

73. Preto zastávam názor, že situácia, v ktorej je pán Biffi, nie je rozdielna od tej, v ktorej bol žalobca v kľúčovom rozsudku Súdneho dvora vo veci Konstantinidis.⁸⁹ Pán Biffi je znevýhodnený v porovnaní s tým, ako by sa za rovnakých okolností zaobchádzalo s nemeckým štátnym príslušníkom, pretože ako to tak bolo aj v súvislosti s (povinným) spôsobom písania mena pána Konstantinidis-a v zmysle nemeckého práva, strata práva odkazovať na jeho výsledky na národných majstrovstvách v budúcich podujatiach predstavuje znevýhodnenie a zasahuje do slobody usadiť sa pána Biffiho v zmysle daného článku.⁹⁰ Súdny dvor v rozsudku vo veci *Konstantinidis* tiež konštatoval, že na posúdenie bol podstatný aj dopad napadnutého opatrenia na získavanie klientov.⁹¹

C. Môže byť obmedzenie odôvodnené?

1. Všeobecné zásady

74. Spoločným znakom prípadov zahŕňajúcich priamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti Únie je to, že vo všeobecnosti môže byť odôvodnená len s odkazom na iné ustanovenia v Zmluvách. Súdny dvor tak napríklad rozhodol, že taká právna úprava, ktorá udelenie koncesie na výkon živnosti v oblasti obchodovania s vojenskými zbraňami a vojenskou muníciou a v oblasti sprostredkovania nákupu a predaja vojenských zbraní a vojenskej munície spoločnosti viaže na rakúsku štátnu príslušnosť členov orgánov, ktorí sú zo zákona oprávnení zastupovať túto spoločnosť, alebo spoločníkov poverených riadením spoločnosti nemôže byť odôvodnená v zmysle článku 346 ods. 1 písm. b) ZFEÚ ochranou základných záujmov vlastnej bezpečnosti členského štátu, ktoré sú späté s výrobou zbraní, munície a vojenského materiálu.⁹² Požiadavka na štátnu príslušnosť vo vzťahu k výkonu povolania notára nemôže byť odôvodnená na základe toho, že sú spojené s výkonom verejnej moci v zmysle prvého odseku článku 51 ZFEÚ.⁹³

87 Tamže.

88 Tamže.

89 Rozsudok z 30. marca 1993 (C-168/91, EU:C:1993:115).

90 Tamže, body 13 a 15.

91 Tamže, bod 16.

92 Rozsudok zo 4. septembra 2014, Schiebel Aircraft (C-474/12, EU:C:2014:2139, body 34 až 38).

93 Rozsudky z 10. septembra 2015, Komisia/Lotyško (C-151/14, EU:C:2015:577), a z 1. februára 2017, Komisia/Maďarsko (C-392/15, EU:C:2017:73).

75. Avšak problematickým vo veci samej je fakt, že to nemusí nutne platiť pre športové odvetvie. Súdny dvor opakovane rozhodol, že „ustanovenia Zmluvy o voľnom pohybe osôb nebránia právnym predpisom alebo praxi, ktoré vylučujú zahraničných hráčov z niektorých zápasov z dôvodov, ktoré nie sú hospodárskej povahy, ktoré sa vzťahujú na špecifický charakter a kontext týchto zápasov a existuje na nich iba športový záujem, ako zápasy medzi národnými tímami z rôznych krajín“. ⁹⁴ To zahŕňa právne predpisy, ktoré sa týkajú „riadneho priebehu“ majstrovstiev ako celku. ⁹⁵

76. V kontexte športu, ktorého znakom je skôr individuálne ako tímové súťaženie, Súdny dvor konštatoval, že samotná existencia pravidiel výberu, ktoré majú za následok obmedzenie počtu účastníkov na turnaji, pri absencii diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, je neodmysliteľná súčasť priebehu medzinárodných športových podujatí na vysokej úrovni a tieto pravidlá samy osebe nemôžu byť považované za obmedzenie slobody poskytovania služieb. ⁹⁶ V judikatúre však neexistuje priame usmernenie týkajúce sa okolností, za ktorých právne predpisy členského štátu obmedzujúce účasť cudzích štátnych príslušníkov v súťažiach týkajúcich sa individuálnych športov, ako je atletika, na základe štátnej príslušnosti, tak robia z dôvodov, ktoré nemajú hospodársky charakter a ktoré súvisia s osobitnou povahou a kontextom takýchto majstrovstiev, a teda iba so športovým záujmom.

2. Uplatnenie na napadnuté pravidlá: zachovanie existujúceho stavu

77. Vzhľadom na rozsah rozdielov v právnych predpisoch a praxi členských štátov týkajúcich sa účasti cudzích štátnych príslušníkov na národných atletických majstrovstvách (pozri body 44 až 47 vyššie) akceptujem, že v zásade právne predpisy členského štátu obmedzujúce udeľovanie titulov národných majstrov a udeľovanie medailí na prvom, druhom a treťom mieste je možné najlepšie posúdiť podľa práva Únie ako pravidlá sledujúce čisto športový záujem, spadajúce mimo rozsahu pôsobnosti Zmluvy o EÚ, a teda sú záležitosťou členského štátu, ktorý má tento systém zavedený. ⁹⁷ Obmedzené parametre právomoci EÚ v oblasti športu (pozri písomné pripomienky Poľska, bod 34 vyššie) vymedzené v článku 6 písm. e) a článku 165 ZFEÚ rovnako poukazujú na právo voľnej úvahy zo strany členských štátov. ⁹⁸

78. Súdny dvor však zdôraznil, že zatiaľ čo zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti nie je uplatniteľný na zloženie športových tímov, a to najmä národných športových tímov, toto podlieha dodržiavaniu zásady proporcionality. „Obmedzenie rozsahu pôsobnosti predmetných ustanovení musí zostať limitované na ich cieľ.“ ⁹⁹

79. Ciele sledované zo strany DLV navrhnutou zmenou v jeho pravidlách o prístupe a účasti na národných majstrovstvách sú udržanie dôvery verejnosti v majstrovstvá zabezpečením dostatočne silného prepojenia národného majstra s Nemeckom a potreba, aby nedošlo k porušeniu alebo narušeniu procesu výberu športovca, ktorý bude zastupovať Nemecko na medzinárodnej úrovni. Ide o legitímne ciele verejnej politiky.

94 Rozsudok z 8. mája 2003, Deutscher Handballbund (C-438/00, EU:C:2003:255, bod 53). Pozri tiež rozsudky z 11. apríla 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199, bod 43), a z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201, bod 34).

95 Rozsudok z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201, bod 54).

96 Rozsudok z 11. apríla 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:119, bod 64).

97 Pozri správu Asser Institute, poznámka pod čiarou 12 vyššie, kapitola VI bod 3.4.1

98 K diskusií o procesoch, ktoré viedli k pridaniu článku 165 k ZFEÚ v rámci revízie Lisabonskej zmluvy, pozri Weatherill, S.: *Principles and Practice in EU Sports Law*. Oxford University Press, 2017, kapitola 6, s. 125 – 156. Na strane 158 v tej istej knihe autor poznamenáva, že neexistuje žiadny osobitný organický vzťah medzi článkom 165 ZFEÚ a vnútorným trhom.

99 Napr. rozsudok z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 127 a citovaná judikatúra).

80. No vylúčenie pána Biffiho z možnosti získať titul národného majstra a jeho odsunutie na účasť bez hodnotenia s dôsledkami, ktoré so sebou prinášajú zaznamenávanie jeho umiestnenia na podujatiach, je neprimerané vzhľadom na plnenie týchto cieľov, keďže mal už predtým existujúce právo zúčastniť sa na národných majstrovstvách na rovnakom základe ako nemeckí štátni príslušníci, ktoré bolo zrušené zmenou pravidla napadnutého v prejednávanej veci.

81. Z judikatúry vyplýva, že právo Únie sa má vykladať v súlade so všeobecnou zásadou dodržiavania nadobudnutých práv¹⁰⁰ a v duchu „súvisiacej právnej istoty, ktorá je základnou súčasťou všeobecného pravidla.“¹⁰¹ Súdny dvor vo svojom rozhodnutí vo veci Bozkurt¹⁰² konštatoval, že zásada dodržiavania nadobudnutých práv je zásada, podľa ktorej keď sa turecký štátny príslušník môže účinne odvolávať na práva na základe ustanovenia rozhodnutia č. 1/80 asociačnej rady z 19. septembra 1980, tieto práva už nezávisia od relevantnosti okolností, za ktorých vznikli, keďže podmienka takejto povahy nebola týmto rozhodnutím Únie stanovená. Nadobudnuté práva boli relevantné aj v súvislosti s výkladom právnych predpisov Únie zameraných na uľahčenie voľného pohybu štátnych príslušníkov Únie v rámci celej Únie a obmedzení práva voľnej úvahy členských štátov obmedziť ho.¹⁰³

82. Aj keď neexistujú žiadne skutkové okolnosti, ktoré by zanikli a ktoré zbavili pána Biffiho práva zúčastniť sa na nemeckých národných majstrovstvách na rovnakom základe ako nemeckí štátni príslušníci, judikatúra nadobudnutých práv bola rozvinutá v kontexte práv na voľný pohyb a pobyt čiastočne vzhľadom na nevyhnutnosť postupnej konsolidácie postavenia a integrácie v členskom štáte.¹⁰⁴ Okrem toho má pán Biffi trvalý pobyt v Nemecku v zmysle článku 16 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov,¹⁰⁵ opatrenia, ktoré je kľúčovým prvkom pri podpore sociálnej súdržnosti a ktoré bolo zahrnuté do smernice 2004/38 s cieľom posilniť pocit občianstva Únie.¹⁰⁶

83. Okrem toho povinnosť prijať prechodné opatrenia na ochranu legitímnej dôvery tých, ktorí konali na základe zavedeného právneho režimu, ktorý bol zmenený bez predchádzajúceho upozornenia, nie je v práve Únie neznáma.¹⁰⁷ V rámci povinností uložených Komisii osobitným súborom právnych predpisov Únie Súdny dvor konštatoval, že „vzhľadom na potrebu právnej istoty je Komisia v takejto situácii povinná jasne a presne upozorniť obchodníkov na svoj úmysel odchyliť sa od svojej predchádzajúcej praxe v tomto ohľade, ak to nie je v rozpore so zásadou ochrany legitímnej dôvery.“¹⁰⁸

84. DLV však nevydalo žiadne prechodné ustanovenie pre občanov EÚ, ako je pán Biffi, ktorí využili svoje právo na voľný pohyb a usadili sa v inom členskom štáte, ako je ich domovský členský štát podľa článku 49 ZFEÚ a v prípade ako pán Biffi stratili svoje právo zúčastniť sa na národných majstrovstvách v ich domovskom členskom štáte.

85. To je nezlučiteľné so základom judikatúry Súdneho dvora v oblasti občianstva. Ten predstavuje skutočnosť, že „štatút občana Únie má byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, ktorý tým z nich, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, umožňuje, aby sa s nimi v oblasti vecnej pôsobnosti Zmluvy bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a bez toho, aby boli dotknuté výnimky

100 Rozsudok z 29. septembra 2011, Unal (C-187/10, EU:C:2011:623, bod 50).

101 Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston vo veci Unal (C-187/10, EU:C:2011:510, bod 52).

102 Rozsudok z 22. decembra 2010 (C-303/08, EU:C:2010:800, bod 41).

103 Pozri napr. rozsudok zo 16. októbra 1997, Garofalo a i. (C-69/96 až C-79/96, EU:C:1997:492, bod 17), týkajúci sa výkladu smernice Rady 86/457/EHS z 15. septembra 1986 o osobitnom vzdelávaní vo všeobecnej praxi (Ú. v. ES L 267, 1986, s. 26).

104 Rozsudok z 22. decembra 2010, Bokzurt (C-303/08, EU:C:2010:800, bod 40).

105 Ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

106 Rozsudok Súdneho dvora zo 7. októbra 2010, Lassal (C-162/09, EU:C:2010:592, bod 32 odkazujúci na odôvodnenie 17 smernice 2004/38).

107 Pozri klasicky uznesenie predsedu Súdneho dvora z 10. júna 1988, Sofrimport (152/88 R, EU:C:1988:296).

108 Tamže, bod 22. Pozri tiež rozsudok z 26. júna 1990, Sofrimport (C-152/88, EU:C:1990:259).

výslovne stanovené v tejto súvislosti, z právneho hľadiska zaobchádzalo rovnako.¹⁰⁹ Pravidlá DLV, ktoré sú priamo diskriminačné na základe štátnej príslušnosti, neboli „výslovne stanovené“ v čase, keď pán Biffi uplatnil svoje právo slobody pohybu a pobytu v Nemecku podľa článku 21 ZFEÚ, článku 45 Charty a ako je vysvetlené vyššie, článku 49 ZFEÚ.

86. Ako Súdny dvor nedávno rozhodol, bolo by v rozpore s logikou postupnej integrácie, ktorú „podporuje“ článok 21 ods. 1 ZFEÚ, aby sa občan EÚ musel vzdať práv, ktoré nadobudol z dôvodu výkonu svojej slobody pohybu „z dôvodu, že sa usiloval... o lepšiu integráciu do spoločnosti tohto štátu.“¹¹⁰ Rovnaká logika nevyhnutne indikuje spory, ktoré spadajú pod parametre článku 49 ZFEÚ.¹¹¹

87. Vzhľadom na to, že pán Biffi má pevnú a silnú väzbu s Nemeckom a zo spisu vyplýva, že by mal byť začlenený do tamojšej atletickej komunity, nezdá sa, že by existovala okamžitá zjavná hrozba pre legitimitu titulu „národného majstra“ udelením tohto titulu športovcovi, akým je pán Biffi. To isté platí pre udeľovanie medailí, zaznamenávanie umiestnení na podujatiach a účasť na rozbehoch.

88. Ani požiadavka vyplývajúca z práva Únie pre etablovaných športovcov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi, pokračovať v oprávnení zúčastňovať sa na rovnakom základe, ktoré mali pred zavedením nového pravidla, ktorého cieľom je obmedziť účasť, by do nezvládnuteľnej miery nebránila výberu nemeckých štátnych príslušníkov do pretekov vo vekovej kategórii nad 35 rokov na medzinárodnej úrovni. Je to tak preto, lebo na pojednávaní sa konštatovalo, že účasť na rovnakom základe medzi štátnymi príslušníkmi a cudzincami, ktorí sú členmi klubu, je praxou v Nemecku už približne 30 rokov.

89. Okrem toho sa zdá, že napadnuté ustanovenie by malo obzvlášť závažný vplyv na multikultúrne kluby a zmysel pre komunitu pre všetky kluby, vzhľadom na to, že vytvorí dve úrovne členstva. TopFit a pán Biffi na pojednávaní tvrdili, že ustanovenie, ktoré napádajú, spôsobuje, že kluby menej investujú do športovcov z krajín EÚ; ľudí, ktorí sú už v ich radoch.

90. Z týchto dôvodov som dospel k záveru, že neexistencia ustanovenia zo strany DLV na zmiernenie dopadu napadnutého ustanovenia a zachovania súčasného stavu pre občanov EÚ, ako je pán Biffi, ktorí majú bydlisko v Nemecku a ktorí získali právo súťažiť v národných majstrovstvách v atletike na rovnakej úrovni s nemeckými štátnymi príslušníkmi, spôsobuje, že napadnuté ustanovenie je vo vzťahu k legitímnym cieľom, ktoré sleduje, neprimerané.

3. Uplatnenie sporného ustanovenia v širšom kontexte

91. Ak by Súdny dvor nesúhlasil s touto analýzou, ako bolo uvedené vyššie (bod 77), udelenie titulu národného majstra a udelenie medailí za prvé, druhé a tretie miesto sú v zásade najlepšie kvalifikované podľa práva Únie ako pravidlá čisto športového záujmu, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti Zmluvy o EÚ, a preto ich vo všeobecnosti členské štáty, ktoré majú takýto systém zavedený, môžu ponechať v účinnosti. Odmietnutie analýzy týkajúcej sa zachovania súčasného stavu pre etablovaných športovcov, ako je pán Biffi, by sa mohlo javiť ako prvé, čo by viedlo k negatívnej odpovedi na otázku, ktorá bola preformulovaná v bode 58 vyššie.

¹⁰⁹ Pozri rozsudok z 25. júla 2018, A (Služby pre osoby so zdravotným postihnutím) (C-679/16, EU:C:2018:601, bod 56 a tam citovaná judikatúra).

¹¹⁰ Rozsudok zo 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, bod 58).

¹¹¹ Pozri odôvodnenie rozsudku zo 14. januára 1988, Komisia/Taliansko (63/86, EU:C:1988:9), bod 67 vyššie, v ktorom bola lepšia integrácia chránená článkom 49 ZFEÚ (a slobodou poskytovať služby) pri zabezpečení rovnakého zaobchádzania v prístupe k bankovým úverom a verejnemu bývaniu.

92. Prejudiciálne otázky sa však pýtajú aj na všeobecné vylúčenie športovcov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi, z národných majstrovstiev. To sa stane aj vo vzťahu k pánovi Biffimu, ak mu nebude udelené právo zúčastniť sa mimo hodnotenia organizátormi podujatia alebo predsedom zväzu. To, či je to primerané, si vyžaduje posúdenie vnútroštátnym súdom s prihliadnutím na všetky relevantné okolnosti vrátane významu úlohy športu pri uľahčovaní sociálneho začlenenia, ako sa uvádza v znení článku 165 ZFEÚ.

93. To znamená, že všeobecné vylúčenie sa zdá byť odôvodniteľné len za mimoriadnych okolností. Obmedzenie napríklad počtu ľudí, ktorí sa môžu zúčastniť mimo hodnotenia, môže predstavovať to, čo je vo väčšine prípadov potrebné, aby sa zabránilo narušeniu procesu výberu nemeckých štátnych príslušníkov, ktorí by súťažili za tento členský štát na medzinárodných majstrovstvách v atletike.¹¹² Je tiež dôležité, aby vnútroštátny súd posúdil, či v skutočnosti existuje prepojenie medzi výberom národných majstrov a výberom tímov na účasť na medzinárodných športových podujatiach. Rovnako nevidím žiadny dôvod na to, aby sa bránilo tomu, aby bolo zaznamenávané, ako si viedla osoba s cudzou štátnou príslušnosťou v rozbehoch, čo je nevyhnutné na dosiahnutie legitímnych cieľov DLV.

94. Nakoniec tvrdenia DLV o tom, prečo nebolo možné vypracovať iný súbor pravidiel pre atlétov rôznych vekových kategórií športovcov, sú nepresvedčivé. Neriešia skutočnosť, že tlaky a spoločenské očakávania spojené s národnými majstrovstvami, ktoré predchádzajú účasti na významných medzinárodných športových podujatiach, ako sú olympijské hry, sú kvantifikovateľne odlišné od vekových kategórií, ktoré nemajú žiadnu priamu väzbu na takúto účasť.

95. Mám na mysli tak veľmi mladých, ako aj veľmi starých športovcov. Neprevažuje imperatív zabezpečenia sociálneho začlenenia dieťaťa v rodine, ktorá sa nedávno presťahovala do Nemecka z iného členského štátu, vzdialenú vyhlídku nemeckého dieťaťa, že toto dieťa mu zoberie miesto na národných majstrovstvách, kde môže jedného dňa súťažiť za Nemecko na podujatí, akým sú napríklad olympijské hry alebo majstrovstvá Európy, najmä vzhľadom na predĺžený časový rámec, ktorý majú mladí ľudia pri rozhodovaní, či prijať druhé občianstvo? Je preto dôležité, aby vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, dôkladne posúdil, či je všeobecná povaha napadnutého pravidla, ktorá sa vzťahuje na všetky vekové kategórie, primerane prispôsobená na zabezpečenie legitímnych cieľov sledovaných DLV a či neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na ich dosiahnutie.

96. V prípade, že by Súdny dvor nesúhlasil s mojím primárnym stanoviskom týkajúcim sa zachovania súčasného stavu pre etablovaných športovcov, ako je pán Biffi, vnútroštátny súd by musel starostlivo posúdiť všetky tieto otázky.

V. Občianstvo, článok 21 ZFEÚ a voľnočasové aktivity

97. Ak by Súdny dvor odmietol vyššie uvedenú analýzu týkajúcu sa uplatniteľnosti článku 49 ZFEÚ na prejednávajúcu vec a konštatoval by, že spor by mal byť vyriešený odkazom na právo pána Biffiho na voľnočasové aktivity podľa článku 21 ZFEÚ, odporučil by som Súdnemu dvoru, aby dospel k rovnakému záveru, aký som navrhol. Obmedzenia voľného pohybu, ktoré patria do článku 21 ZFEÚ, sú odôvodnené odkazom na nadradené dôvody verejného záujmu¹¹³ a súladom so zásadou primeranosti.¹¹⁴

112 Siekemann, R.: „The Specificity of Sport: Sorting Exceptions in EU Law“, https://www.pravst.unist.hr/dokumenti/zbornik/2012106/zb201204_697.pdf, s. 721.

113 Napr. rozsudok z 25. júla 2018, A (Služby pre osoby so zdravotným postihnutím) (C-679/16, EU:C:2018:601, bod 68).

114 Napr. rozsudok z 13. novembra 2018, Rauevicius (C-247/17, EU:C:2018:898, bod 31 a citovaná judikatúra).

98. Hoci súhlasím s tým, že ciele, ktoré sleduje DLV, predstavujú prvoradý dôvod verejného záujmu (pozri bod 79 vyššie), ktorý by mohol prevážiť nad akýmkoľvek právom na rovnaký prístup a účasť na voľnočasových aktivitách podľa článku 21 ZFEÚ, nesúhlasím s tým, že za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, je nevyhnutné, aby bolo napadnuté pravidlo adekvátne prispôbené sledovaniu týchto cieľov, alebo aby neprekračovalo rámec toho, čo je nevyhnutné na ich dosiahnutie (body 77 až 96 vyššie).

99. Nemôžem však podporiť názor, ako to bolo v najväčšej miere argumentované zo strany Komisie (pozri body 38 a 39 vyššie), že rozsah vecnej pôsobnosti článku 21 ZFEÚ sa vzťahuje na prístup k voľnočasovým aktivitám a účasti na nich, a to prinajmenšom vtedy, ak sa prístup a účasť uplatňujú voči subjektu zo súkromného sektora, akým je DLV. Dospel som k tomu z nasledujúcich dôvodov.

100. Ak by Súdny dvor urobil tento krok, bolo by to po prvýkrát v tomto storočí, že by sa ustanovenie Zmluvy pripojilo k malému počtu ustanovení, ktoré majú kvalitu horizontálneho priameho účinku v sporoch medzi subjektmi súkromného sektora.¹¹⁵ Situácia, o akú ide vo veci samej, sa líši od situácie, ktorú skúmal Súdny dvor vo veci Egenberger, v ktorej rozhodol o horizontálnom vplyve Charty na okolnosti, ktoré už spadali do pôsobnosti práva Únie s odkazom na relevantnosť smernice pre vyriešenie sporu.¹¹⁶

101. Rozširovanie vecnej pôsobnosti práva Únie prostredníctvom ustanovenia Zmluvy s horizontálnym priamym účinkom je kvantifikovateľne odlišná záležitosť. Spory súvisiace s článkom 21 ZFEÚ sa klasicky týkajú vzťahov medzi občanom a štátom¹¹⁷ a pokiaľ som si vedomý, konanie vo veci samej predstavuje prvú príležitosť, v ktorej bol Súdny dvor vyzvaný, aby uložil povinnosti obsiahnuté v článku 21 ZFEÚ subjektu zo súkromného sektora.

102. Okrem toho mnohé spory, ktoré boli vyriešené predovšetkým odkazom na článok 21 ZFEÚ, sa týkali intenzívnych rozporov medzi účastníkmi sporu, pokiaľ ide o dodržiavanie základných práv, okrem článku 45 Charty a diskusie o príslušnej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva.¹¹⁸ Vyplýva to z povinnosti vyplývajúcej z článku 52 ods. 3 Charty, aby práva vyplývajúce z Charty, ktoré „zodpovedajú právam zaručeným v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd“, mali „rovnaký“ zmysel. Vo veci samej však súd neodkázal na žiadnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá sa týkala obmedzenia účasti cudzích štátnych príslušníkov na národných športových majstrovstvách.¹¹⁹

103. Okrem toho článok 21 ZFEÚ neumožňuje horizontálne uplatňovanie z dôvodov právnej istoty. Článok 21 ZFEÚ klasicky prichádza do hry v širokom a nepredvídateľnom rozsahu okolností, za ktorých požadujú ochranu práva Únie žalobcovia, ktorí nie sú schopní preukázať súvislosť medzi tým, čo je predmetom sporu, a hospodárskymi činnosťami¹²⁰ alebo ktorí by inak spadali mimo práva Únie vo vzťahu k slobode pohybu.¹²¹

115 Komisia sa v tomto ohľade opierala o rozsudok z 3. októbra 2000, Ferlini (C-411/98, EU:C:2000:530). Táto vec sa však týka výkladu nariadenia EÚ v súlade so zákazom diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, a nie s článkom 21 ZFEÚ.

116 Rozsudok zo 17. apríla 2018 (C-414/16, EU:C:2018:257).

117 Poznámam, že článok 45 Charty o práve na voľný pohyb a pobyt je uvedený v Hlave V s názvom „Občianstvo“. Všetky ostatné články tejto hlavy sa však týkajú vzťahu občana k štátu. Pozri článok 39 (právo voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu); článok 40 (právo voliť a byť volený vo voľbách do orgánov samosprávy obcí); článok 41 (právo na dobrú správu vecí verejných); článok 42 (právo na prístup k dokumentom); článok 43 (Európsky ombudsman) a článok 44 o petičnom práve na Európsky parlament.

118 Pozri napr. nedávny rozsudok z 5. júna 2018, Coman a i. (C-673/16, EU:C:2018:385).

119 O zlučiteľnosti antidopingových pravidiel s článkom 8 dohovoru a článkom 2 protokolu č. 4 pozri ESLP z 18. januára 2018, FNASS a i. v. Francúzsko, CE:ECHR:2018:0118JUD004815111. O športe a dohovore sa všeobecne pojednáva v Miège, C.: *Sport et droit européen*. L'Harmattan, 2017, s. 279.

120 Dashwood, A. (et al.): *Wyatt a Dashwood's European Union Law*. Hart Publishing, 2011, s. 461 – 462. Na strane 462 autori správne uvádzajú, že „ekonomicky aktívni migranti... vždy požívali právo na rovnaké zaobchádzanie vo väčšine dávok“.

121 Napr. rozsudok z 5. júna 2018, Coman a i. (C-673/16, EU:C:2018:385) v porovnaní s rozsudkom z 26. októbra 2017, I (C-195/16, EU:C:2017:815).

104. Konkrétnejšie, ako nedávno poznamenal jeden generálny advokát vo vzťahu k článku 21 ZFEÚ, „Súdny dvor vykladá toto ustanovenie mimoriadne dynamickým spôsobom v situáciách, keď sa na občana Únie z dôvodu jeho návratu do jeho členského štátu pôvodu prestane uplatňovať smernica 2004/38“. ¹²² K tomu musí byť pridaná finančná pomoc pri poskytovaní vzdelávania. ¹²³

105. Z toho vyplýva, že otvorená povaha práv chránených v zmysle článku 21 ZFEÚ ich robí zle prispôbenými na horizontálne uplatňovanie na spory medzi súkromnými subjektmi. ¹²⁴ To však nevyklučuje použitie všeobecných právnych zásad týkajúcich sa občianstva vo vývoji judikatúry týkajúcej sa článkov 45, 49 a 56 ZFEÚ pre spory, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti týchto ustanovení, keď takáto možnosť nastane, čo, ako je uvedené vyššie, je prípadom konania vo veci samej. ¹²⁵

106. Okrem toho konštatovanie, že čisto amatérske športy spadajú do pôsobnosti článku 21 ZFEÚ, by bolo v priamom rozpore s hlavným pravidlom, že šport spadá do pôsobnosti práva Únie len v rozsahu, v akom predstavuje „hospodársku činnosť“; čo je pravidlo, podľa ktorého budú subjekty súkromného sektora v športovom odvetví v celej Európe organizovať svoje záležitosti a ktoré bolo zopakované v judikatúre Súdneho dvora *po* nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy a nadobudnutí obmedzených právomocí EÚ vo vzťahu k športu ako voľnočasovej aktivite podľa článku 165 ZFEÚ. ¹²⁶

107. Každá požiadavka, aby sa šport stal „hospodárskou činnosťou“ predtým, ako môže spadať do vecnej pôsobnosti práva Únie, podlieha absencii primárnych alebo sekundárnych opatrení Únie, ktoré sú relevantné pre riešenie daného sporu. Ako som vysvetlil v návrhoch, ktoré som predniesol vo veci Egenberger, mám výhrady k tomu, či absencia „hospodárskej činnosti“ môže znížiť časovú, osobnú alebo vecnú pôsobnosť opatrení práva Únie, ktoré patria do právomoci Únie, ako je stanovené v Zmluvách. ¹²⁷

108. To však nie je prípad článku 165 ZFEÚ. Žiadny z predchodcov článku 165 ZFEÚ totiž neukazuje na vývoj práva Únie do tej miery, že by sa antidiskriminačná ochrana podľa článkov 18 a 21 ZFEÚ mohla rozšíriť na voľnočasové športy. Deklarácia o športe, ktorá bola pripojená k Amsterdamskej zmluve a ktorá vstúpila do platnosti v roku 1999, len uznala spoločenský význam športu a vyzvala EÚ, aby počúvala športové zväzy, pričom osobitnú pozornosť bolo potrebné venovať osobitným vlastnostiam amatérskych športov. Závery zo zasadnutia Európskej rady z decembra 2000, ktoré sa konalo v Nice pod názvom „Amatérske športy a šport pre všetkých“, ¹²⁸ konštatujú, že Amsterdamskej deklarácii chýbala záväzná právna sila. ¹²⁹ Biela kniha Komisie, ktorá predchádzala prijatiu článku 165 ZFEÚ, ¹³⁰ neuvádza detaily a odkazuje na úlohu riadiacich orgánov v športe, pričom obhajuje pomocnú úlohu EÚ. ¹³¹ V bode 39 Bielej knihy Komisia iba „vyzýva členské štáty a športové zväzy, aby vo

122 Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci Lounes (C-165/16, EU:C:2017:407, bod 69); Coman a i., tamže.

123 Nedávny príklad zásadnej judikatúry Súdneho dvora o finančnej podpore pre študentov a občianstve EÚ predstavuje rozsudok z 25. júla 2018, A (Služby pre osoby so zdravotným postihnutím) (C-679/16, EU:C:2018:601).

124 Vo vzťahu k nedávnym názorom týkajúcim sa horizontálneho uplatňovania Charty pozri napr. návrhy, ktoré som predniesol vo veci Egenberger (C-414/16, EU:C:2017:851), návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci Cresco Investigation (C-193/17, EU:C:2018:614) a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci Bauer (C-569/16, EU:C:2018:337).

125 Pozri napríklad body 85 a 86 vyššie.

126 Rozsudky zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143), a z 18. júla 2006, Meca-Medina a Majcen (C-519/04 P, EU:C:2006:492).

127 Egenberger, (C-414/16, EU:C:2017:851, body 46 až 51). Súdny dvor rozhodol, že „okolnosť, že predpis má čisto športovú povahu, ešte nevyklučuje osobu, ktorá vykonáva činnosť upravenú týmto predpisom, alebo orgán, ktorý ho stanovil z pôsobnosti Zmluvy“. Pozri rozsudok z 18. júla 2006, Meca-Medina a Majcen (C-519/04 P, EU:C:2006:492, bod 27 a citovaná judikatúra).

128 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:l35007>.

129 Weatherill, S.: c. d., poznámka 98, s. 129.

130 Biela kniha o športe, KOM(2007) 391 v konečnom znení z 11. júla 2007.

131 Pre podrobnú analýzu viď Weatherill, S.: c. d., poznámka 98, s. 135 – 141. Biela kniha je menej ambicióznou ako predchádzajúca správa Komisie Európskej rade s cieľom chrániť súčasné športové štruktúry a zachovať sociálnu funkciu športu v rámci Spoločenstva (Helsinská správa), Brusel, 10.12.1999, KOM (1999) 644 v konečnom znení. Pozri tiež „Šport a voľný pohyb“, SEK (2011) 66 v konečnom znení a „Rozvoj európskeho rozmeru športu“, Brusel, 18.1.201, KOM (2011) 12 v konečnom znení.

všetkých športoch riešili diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti. Bojovali proti diskriminácii v športe prostredníctvom politického dialógu s členskými štátmi, odporúčaní, štruktúrovaného dialógu so zainteresovanými stranami v oblasti športu a v prípade potreby aj konaní o porušení povinnosti¹³².

109. V konaní vo veci samej Komisia osobitne zdôraznila skutočnosť, že Súdny dvor rozhodol, že prístup „k voľnočasovým aktivitám“ dostupným v členskom štáte „je dôsledkom... slobody pohybu“.¹³³ Stačí konštatovať, že Súdny dvor urobil toto zistenie len v kontexte ustanovení Zmluvy upravujúcich voľný pohyb pracovníkov, slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby.¹³⁴ Táto judikatúra preto podporuje primárne stanovisko, ktoré som uviedol vyššie v súvislosti s článkom 49 ZFEÚ, a neposkytla základ pre jeho presun do článku 21 ZFEÚ.

110. Ako poznamenal jeden komentátor, „je to široký záber vnútorného trhu, ktorý poskytuje ústavný základ pre požiadavku EÚ na uplatnenie právomocí v oblasti športu.“¹³⁵ Športy, ktoré sú určené výlučne pre voľný čas, môžu byť ovplyvnené právom Únie len na základe opatrení prijatých podľa článku 165 ods. 4 ZFEÚ alebo na základe podpory spolupráce podľa článku 165 ods. 3 ZFEÚ, alebo keď sú športové činnosti dotknuté inými opatreniami práva Únie, ktoré patria do právomoci Únie, ako je článok 49 ZFEÚ.

VI. Odpoveď na prejudiciálne otázky

111. Navrhujem preto odpovedať na otázky položené zo strany Amtsgericht Darmstadt (Okresný súd Darmstadt, Nemecko) takto:

Za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, sa články 18, 21, 49 a 165 ZFEÚ majú vykladať v tom zmysle, že zväz členského štátu neprípustne diskriminuje amatérskych atlétov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, v ktorom majú bydlisko, tým, že im neumožňuje účasť na národných majstrovstvách alebo tým, že im síce umožňuje účasť na národných majstrovstvách, ale štart im povoľuje iba „mimo“ alebo „bez hodnotenia“ a nepovoľuje im účasť na finálových behoch a pretekoch a vylučuje ich z udeľovania národných titulov, resp. z umiestnenia.

¹³² Biela kniha o športe, KOM(2007) 391 v konečnom znení z 11. júla 2007.

¹³³ Rozsudok zo 7. marca 1996, Komisia/Francúzsko (C-334/94, EU:C:1996:90, bod 21).

¹³⁴ Tamže. Pozri tiež rozsudky z 12. júna 1997, Komisia/Írsko (C-151/96, EU:C:1997:294, bod 13); z 27. novembra 1997, Komisia/Grécko (C-62/96, EU:C:1997:565, bod 19), a z 29. apríla 1999, Ciola (C-224/97, EU:C:1999:212).

¹³⁵ Weatherill, S.: c. d., poznámka 98, s. 112.